

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät®

8.–9.10.2024

VÄLITÄ ja VAIKUTA

–
Vaikuttavaa lastensuojelua
rakentamassa

Pakolaistaustaiset perheet & vanhemmuuden tuki

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Pelastakaa Lapset

- ❖ **Pelastakaa Lapset** on maailman johtava sitoutumaton lapsijärjestö ja lasten suojelun ammattilainen.
- ❖ Tavoitteenamme on turvata jokaisen lapsen oikeus elämään, suojeluun, oppimiseen ja osallisuuteen Suomessa ja maailmalla.
- ❖ Pelastakaa Lapset tekee töitä lapsen oikeuksien edistämiseksi yli 100 maassa, yli 100 vuoden kokemuksella.

Pelastakaa lasten teemoja:

Lapset kriiseissä

Lapsiköyhyys

Lasten suojeleminen

Lapsen osallisuus

Digitaalinen lapsuus

Adoptio

Pelastakaa Lapset tavoittaa työllään maailmanlaajuisesti vuosittain noin 50 miljoonaa lasta ja heidän perheitään.

<https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme/tietoa-meista/>

Pelastakaa Lapset – Rädda Barnen
Save the Children

Järjestön pakolaisuustyö:

Kv humanitaarinen työ

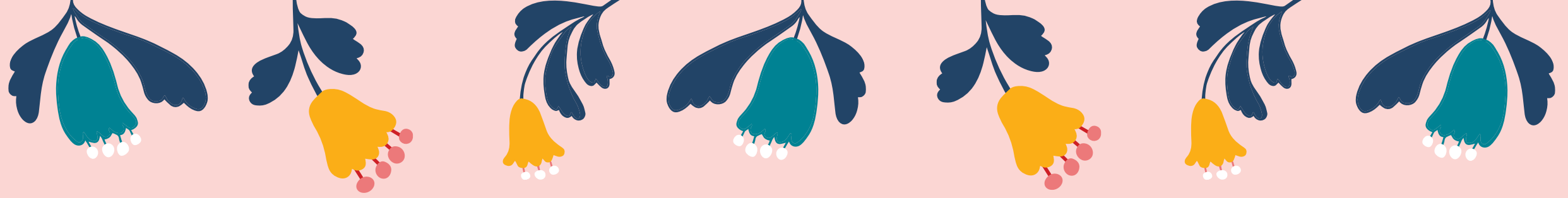
Lapsiystävälliset tilat vokeissa
osana valmiuden
kehittämistyötä

Ukrainankielinen chat

Hankekohtainen toiminta
pakolais- ja
maahanmuuttajataustaisten
lasten ja perheiden kanssa

Perhehoito ilman huoltajaa
tulille lapsille osana
palvelutoimintaa

Porinatuokio

Juttele vieruskaverin kanssa:

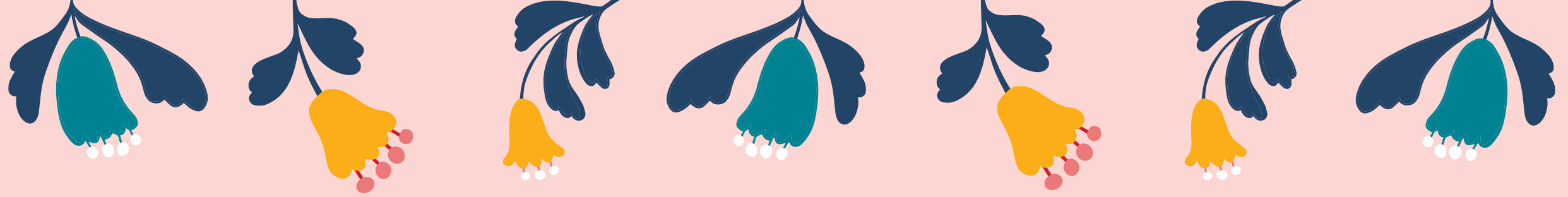
Mitä teille tulee mieleen aiheesta
pakolaisuus ja vanhemmuus?

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Pakolaisuus ja vanhemmuus

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Pakolaisuudesta yleisesti

- Pakolaisuudella on YK-määritelmä
- Meidän kontekstissa pakolaisilla tarkoitetaan ihmisiä, jotka ovat joutuneet lähtemään kotoaan pakon edessä.
- Lähtö voi johtua esim. konfliktista, vainosta, ilmastonmuutoksesta.
- Pakolaisuus on kasvava ilmiö
- Yli 100 miljoonaa ihmistä on joutunut pakenemaan kodistaan
- Lapsia 40% kaikista pakkomuuton kokeneista

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Pakolaisuudesta yleisesti

- Maan sisäinen pakolaisuus; lähialueille pakenevat; pieni osuus liikkeellä olevista ihmisistä saapuu Eurooppaan (noin 10%, Ukrainan myötä noussut 20%iin)
- Suomeen tulevien määrä – vaihteleva luku, joka ollut kasvussa (Ukraina poikkeuksellinen lukema)
- Viime vuonna Suomessa jätettiin 5 372 turvapaikkahakemusta (2022: 5 827). Lisäksi Suomeen saapui 1 342 kiintiöpakolaista (Migri tilastot 2024)
- Vuoden 2023 aikana Suomessa jätettiin yhteensä 19 426 tilapäisen suojelun hakemusta. Määrä on merkittävä verrattuna muihin maahanmuuton perusteisiin, mutta kuitenkin alle puolet edellisen vuoden hakemusmäärästä (2022: 47 302)
- Pakolaistaustaiset perheet ovat moninainen joukko erilaisia ihmisiä, erilaisissa elämäntilanteissa

Pelastakaa Lapset – Rädda Barnen
Save the Children

Pakkomuuton vaikutus perheeseen

Pakolaistaustaiset perheet ovat kokeneet pakkomuuton, johon voi liittyä:

- kokemus kriiseistä, kuten väkivaltaisesta konfliktista tai luonnonkatastrofista
- vainoa, väkivaltaa, väkivallan uhkaa
- menetyksiä ja luopumista
- traumaattisia kokemuksia
- jatkuvaa epävarmuutta ja stressiä
- lasten koulunkäynnin keskeytyminen
- vanhempien sosiaalisen aseman muuttuminen
- köyhyydessä eläminen

Ahmad Baroudi, Save the Children

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Pakkomuuton vaikutus perheeseen

- Jokainen perheenjäsen on yksilö, ja kokemukset vaikuttavat heihin eri tavoin
- Perheenjäsenten sopeutuminen uuteen maahan saattaa tapahtua eriaikaisesti
- Tukiverkostojen vähäisyys uudessa maassa
- Luottamus ulkopuolisiin avuntarjoajiin voi olla heikkoa, jolloin perheet jäävät herkästi yksin
- Puolisoiden välille saattaa syntyä pakolaisuuden ja uuden kulttuuriympäristön myötä ristiriitoja
- Muutto uuteen maahan voi tuoda perheelle myös hyvää
- Perhe voimavarana ja suojaavana tekijänä

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Lapsen ja nuoren rooli perheessä

- Lapsen ja nuoren rooli perheessä saattaa muuttua paljon pakolaisuuden myötä, esimerkiksi silloin, kun kyseessä on
 - Yksin liikkeellä oleva lapsi
 - Lapsi, jonka perheestä vain osa kulkee mukana
 - Lapsi, joka huolehtii sisaruksista tai vanhemmista

Nour Wahid, Save the Children

Lapsen psyykkisen hyvinvoinnin kuormittuminen

- Traumaattiset kokemukset, kuten väkivallalle altistuminen
- Vanhemman mahdollinen kuolema ja muut menetykset
- Kokemukset epävakaa ympäristöstä ja jatkuva pelko
- Perheen ja vanhempien antaman tuen puute
- Vanhemman psyykkinen oireilu ja liiallinen riippuvuus lapsesta
- Lapsi ei aina ilmaise vanhemmilleen huoliaan ja pahaa oloaan -> ei halua kuormittaa vanhempiaan entisestään.

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Lasten ja vanhempien kokemat traumaattiset tapahtumat

- Taustalla voi olla poikkeuksellisia, henkeä ja turvallisuutta uhkaavia tapahtumia
- Väkivaltakokemuksia myös pakomatkan varrella: henkistä, fyysistä, taloudellista ja seksuaalista väkivaltaa

Traumaattisia kokemuksia voi syntyä myös kohdemaahan saapumisen jälkeen:

- Pidempään jatkuva epävarmuus oleskelustatuksesta -> pitkittynyt stressitila
- Taakse jääneiden läheisten kertomat traumaattiset kokemukset
- Ylisukupolviset traumat
- Rasismi ja kokemukset kiusatuksi tulemisesta

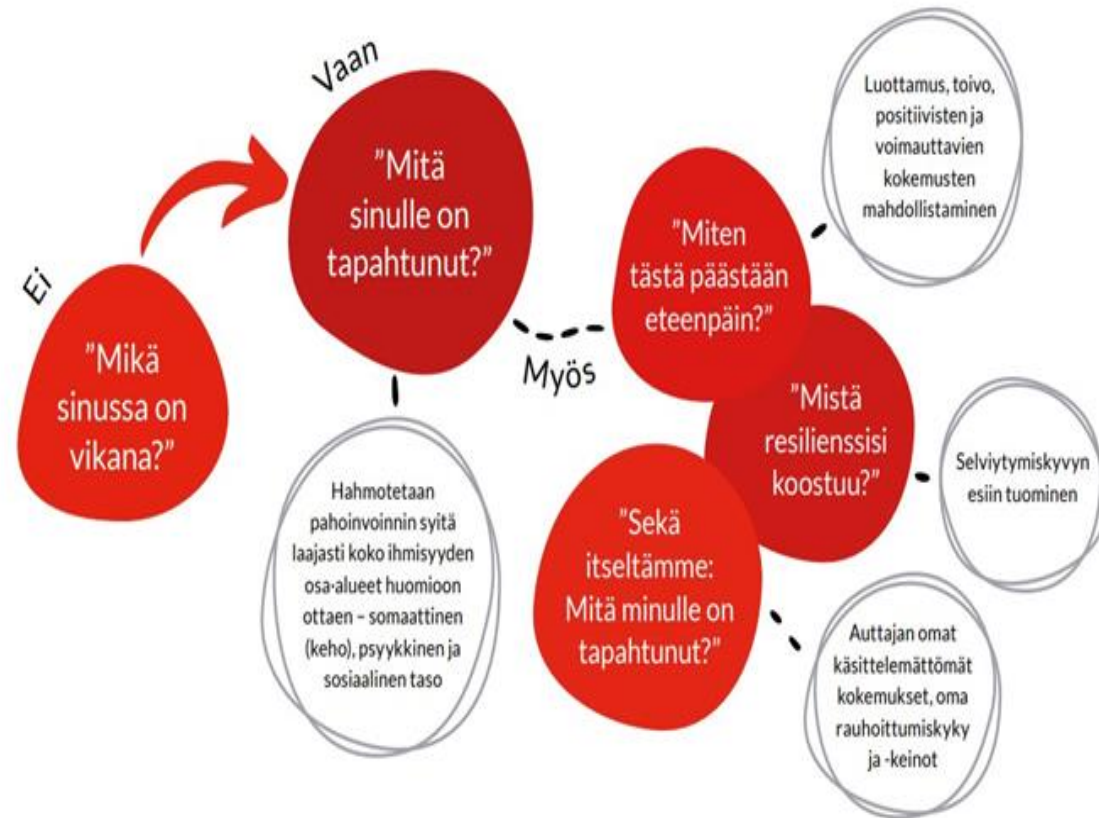

Ammattilaisten ymmärrys trauman vaikutuksista yksilöön

Mitä sinulle on tapahtunut?

Miten tästä päästään eteenpäin?

- Luottamus
- Toivo
- Positiivisten ja voimauttavien kokemusten mahdollistaminen vanhemmille ja lapsille

Vanhemmuuden haasteista

- Haastava ja epävarma elämäntilanne ja kasautunut pahoinvointi voi vaikuttaa vanhemmuuteen
 - Kulttuurisesti erilainen vanhemmuus uudessa maassa
 - Tiedonpuute
 - Sukupolvelta toiselle siirtyneet kasvatuskäytännöt
 - Mahdollisesti kykenemättömyys hoitaa perheen asioita omatoimisesti
 - Omat ja lapsen vaikeat kokemukset ja näistä johtuvat reaktiot
-
- Vanhemmalla voi omien kokemusten kautta tulla esiin mm:
 - Ylisuojelevuutta
 - Tiukkaa kurinpitoa ja rajojen asettamista
 - Rajoista kiinni pitämisen haasteita

Faruk Zametica, Save the Children

Case-työskentely

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

"Xxx on nuori, joka on syntynyt Suomessa. Hänen vanhemmat ovat saapuneet pakolaisina Suomeen ennen hänen syntymää. Vanhemmat ovat joutuneet kokemaan traumaattisia kokemuksia lähtömaassaan.

Nuori on menossa tapaamaan koulukuraattoria. Tapaamisessa nuori kertoo yksinäisyydestä ja lisääntyneestä huonosta olost. Kuraattori kertoo nuoristalon toiminnasta, mutta nuori kertoo, että ei tule saamaan lupaa vanhemmilta mennä sinne.

Nuori haluaisi mennä Nutalle, mutta vanhemmat kieltävät jyrkästi menemästä sinne. He ovat kuulleet, että tällaiseen liittyy paljon riskejä ja että jotkut perheet ovat joutuneet lastensuojelun asiakkaiksi, kun nuorille on annettu liikaa vapauksia. Perheellä on ollut sääntönä, että vapaa-ajalla ei mennä mihinkään yksin ja koulusta tullaan suoraan kotiin.

Kuraattori haluaisi jutella vanhempien kanssa asiasta ja jää miettimään, kuinka saada vanhemmat tapaamiseen koululle. Tähän saakka he eivät ole halunneet osallistua mihinkään koulun toimintaan. "

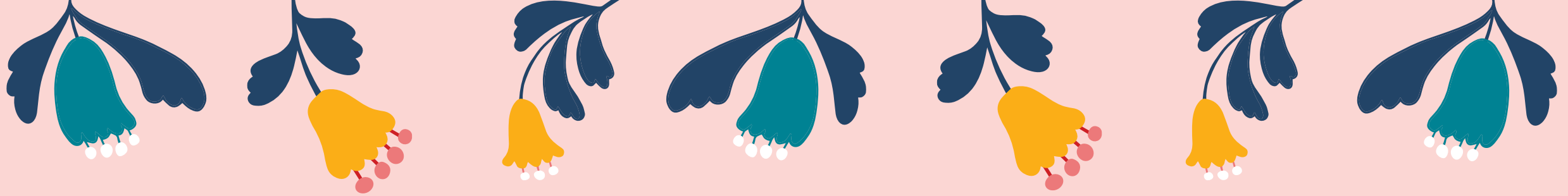
Kysymykset kokemusasiantuntijoille:

1. Miten tukisit nuoren hyvinvointia tässä tilanteessa?
2. Mitä ajattelet, että mitä nuori voisi tarvita ammattilaisilta tässä tilanteessa? Entä vanhemmilta?

Ammattilaisille:

1. Onko teillä lisättävää, mitä nuori voisi tarvita ammattilaisilta?

Hyviä käytäntöjä vanhemmuuden tueksi

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Usra – Perheenä Suomessa –hanke 2021-2024 (Stea)

Kohderyhmä

- Pakolaisuuden eri vaiheissa olevat, erityisesti vaikeammin tavoitettavat perheet
- Pääosin arabiankieliset lapset ja vanhemmat

Tavoitteet

- Kehittää toimintoja ja työkaluja, joiden avulla pakolaistaustaisia perheitä voidaan tukea vanhemmuudessa
- Perheet saavat tukea vanhemmuuteen ja oppivat uusia myönteisiä kasvatustapojen menetelmiä, sekä uudenlaista yhdessä toimimista perheenä Suomessa.
- Tukea ja vahvistaa lasten osallisuutta ja voimaantumista

Pelastakaa Lapset – Rädda Barnen
Save the Children

Usra-hankkeen toimintoja

Pelastakaa Lapset

PAKOLAISPERHEIDEN KOHTAAMINEN JA VANHEMMUUDEN TUKI

Opas ammattilaisille

- Tietoa pakolaisuuden vaikutuksesta vanhemmuuteen
- Myönteisen vanhemmuuden tukeminen
- Vinkkejä perheiden tavoittamiseen ja kohtaamiseen
- Haavoittuvassa asemassa olevien perheiden kanssa työskentelyn erityispiirteet
- Sisältää vanhemmuus- ja lasten ryhmän mallin
- Vanhemmille ja lapsille suunnattuja toimintakertoja, jotka tukevat myönteistä vanhemmuutta, perheenä toimimista ja hyvinvointia

Opas ammattilaisille: https://www.pelastakaalapset.fi/wp-content/uploads/2024/05/opas_nettiversio_final.pdf

Pelastakaa Lapset – Rädda Barnen
Save the Children

Ihana Usra - Vanhemmuuden tuen malli

Vanhemmuusryhmän teemat:

1. Tutustuminen
2. Minä ja perheeni
3. Mitä lapsi tarvitsee?
4. Monenlaiset vanhemmuuden tunteet
5. Vanhemman ja perheen hyvinvointi

Lasten ryhmän teemat:

1. Tutustuminen
2. Hyvän huomaaminen ja vahvuuteni
3. Lapsen oikeudet
4. Monenlaiset tunteet
5. Hyvinvointi

Videot myönteisestä vanhemmuudesta

Usra-hankkeessa on tuotettu arabian- ja suomenkielinen videosarja myönteisestä vanhemmuudesta. Videoilla ääneen pääsevät ammattilaiset, lapset ja vanhemmat. Videoissa toistuvat samat teemat kuin tapaamisissa. Videot toimivat hyvinä alustuksina ja keskustelunavaajina. Videoita voi käyttää ja levittää vapaasti perheille.

Perheiden kokemuksia vanhemmuus- ja lasten ryhmistä

"Kaikki osallistui yhdessä ja seisottiin samalla vanhemmuuden sillalla."

"Huomasin, että meidän perhe on erityinen. Vanhemmat eivät aina huomaa mitä lapset huomaavat. Nyt katson asioita lapsen näkökulmasta."

"Sain vahvistuksen sille, että se, miten toimin lasten kanssa, on oikein ja hyvää."

"Opittiin tänään lapsen oikeuksista, että mitä lapsi tarvitsee. Oon kuullut niistä koulussa, vähän myös kotona. Opin täällä myös suomen kieltä. Kukan istutus oli uusi juttu. Oli kiva miettiä unelmia. Tunteet oli kiva. Tykkäsin siitä. Opin pelaamaan palloa ja tekemään temppuja. Tykkäsin syödä pizzaa."

"Täällä on saanut paljon kavereita. Tämä on koulun lisäksi ainoa paikka, minne voin tulla leikkimään kavereiden kanssa."

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Selvitys

“LAPSI ON LAPSI, EIKÄ PAPERITON”

Selvitys paperittomien lasten ja perheiden palveluista ja niihin pääsystä

- Selvityksen avulla kartoitettiin paperittomille lapsille ja perheille tarjolla olevia palveluita ja kokemuksia niihin pääsystä Helsingin ja Turun alueilla.
- Sisältää asiantuntijoiden ja perheiden näkemyksiä paperittomien palvelutarpeista ja palveluiden tulevaisuudesta.
- Tavoitteena on ollut tuottaa uutta tietoa kohderyhmästä

<https://www.pelastakaalapset.fi/wp-content/uploads/2024/08/lapsi-on-lapsi-eika-paperiton.pdf>

Pelastakaa Lapset – Rädda Barnen
Save the Children

Kanava-hanke 2024-2026

– eroon joutuneiden perheiden tuki

Kohderyhmä: Kolmansien maiden perheet, jotka ovat perheenyhdistämisprosessissa tai sen läpikäyneet

- Perheenyhdistämisestä:

<https://intermin.fi/maahanmuutto/maahanmuuttopolitiikka/perheenyhdistaminen>

Hankkeen tavoitteet:

- Kehittää toimintaa perheiden erossa olon ja perheenyhdistymisen jälkeen, mm. matalan kynnyksen ryhmätoiminnan kautta.
- **Edistää myönteistä vanhemmuutta, kotoutumista ja perheiden hyvinvointia**
- Sisältää materiaalityöntä, ammattilaisille suunnattuja koulutuksia, vaikuttamistyötä

Lisätietoa: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme/mita-teemme/lapset-kriiseissa/pakolaisuus/lasten-ja-perheiden-tukena-suomessa/#kanava>

Perheenyhdistämiseen liittyvät haasteet

Perhe

- Perhedynamiikan muutokset pitkän erossaolon myötä – eritahtinen kotoutuminen
- Tarve tuelle ja palveluille

Ammattilaiset

- Tuki perheenyhdistämiselle riittämätön

Osallisuus

- Pakolaistaustaisen perheiden ääni ei kuulu riittävästi

Kysymykset kokemusasiantuntijoille

VÄLITÄ
ja
VAIKUTA

Kysymykset kokemusasiantuntijoille

Nuorten pahoinvointi Suomessa

Julkisuudessa puhutaan nuorten pahoinvoinnista Suomessa (siitä, että nuoret voivat huonosti).

- Mitä mieltä olet tästä väitteestä?

Nuorten osallisuuden edistäminen

- Millä tavoin ja missä asioissa nuoren ääntä olisi hyvä kuulla enemmän, kun puhutaan nuoren hyvinvoinnista? Anna joitakin esimerkkejä.

Muita kysymyksiä yleisöltä?

Kiitos!

Kanava-hanke

Nadia El-Radhi
hankesuunnittelija
nadia.el-radhi@pelastakaaalapset.fi

Minna Kuivalainen
hankesuunnittelija
minna.kuivalainen@pelastakaaalapset.fi

Pelastakaa Lapset

Lisätietoa aiheesta:

Esityksen sisältö lähteineen on koottu pääasiassa Usra-hankkeen oppaasta:

Pakolaisperheiden kohtaaminen ja vanhemmuuden tuki

https://www.pelastakaalapset.fi/wp-content/uploads/2024/05/opas_netiversio_final.pdf

